

STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w budownictwie.

Rada Ochrony Pracy przy Sejmie RP na posiedzeniu w dniu 20 października 2009 roku zapoznała się z przedstawionym przez Państwową Inspekcję Pracy (PIP) opracowaniem pt. "Bezpieczeństwo pracy w budownictwie - efekty działań kontrolnych i prewencyjnych Państwowej Inspekcji Pracy oraz analiza problemów związanych z występowaniem szarej strefy w budownictwie".

Przedstawione w tym opracowaniu dane statystyczne o wypadkach w budownictwie w ostatnich latach, świadczą o nadal utrzymującym się wysoce niezadowalającym stanie bezpieczeństwa i higieny pracy w budownictwie.

W latach 2007-2008 ogólna liczba wypadków w tej sekcji gospodarki wzrosła o 12% i była 2-krotnie wyższa niż w całej gospodarce. Szczególnie niepokojący jest gwałtowny (ponad 3-krotnie wyższy niż w całej gospodarce) wzrost liczby ofiar śmiertelnych.

Nie zmienia się od lat struktura niebezpiecznych wydarzeń, powodujących wypadki przy pracy w budownictwie. W I półroczu 2009 r. wg danych GUS dominowało wśród nich podobnie, jak w latach poprzednich:

- poślizgnięcie, potknięcie się, upadek osoby na tym samym poziomie (17,6% wypadków),
- uderzenie poszkodowanego przez spadający z góry czynnik materialny, np. przez transportowane, montowane i wyrzucane materiały budowlane; elementy rusztowań i szalunków, demontowane elementy konstrukcji budynku itp. (12,1% wypadków),
- upadek osoby z wysokości (9,6% wypadków).

W badanych przez Państwową Inspekcję Pracy przedsiębiorstwach budowlanych dominowały:

- upadek z wysokości (dachy, stropy, otwory okienne, płyty balkonowe, tarasy, rusztowania, drabiny itp.) - 37,6% ogólnej liczby wydarzeń,
- uderzenie poszkodowanego przez poruszający się po budowie obiekt (np. pojazd lub obsługiwany sprzęt roboczy) - 8,2%,
- przysypanie i zasypanie poszkodowanego ziemią - 7,3%,
- uderzenie, pochwycenie lub przygniecenie poszkodowanego przez maszynę, urządzenie lub narzędzie - 5,1%.

Wśród przyczyn tego stanu w szczególności nie do zaakceptowania jest tolerowanie przez osoby nadzorujące prace budowlane odstępstw od przepisów i zasad BHP oraz stosowanie niewłaściwych technologii (14,2% przyczyn organizacyjnych wypadków przy pracy). Ponadto wśród nieprawidłowości stwierdza się głównie: brak szkoleń wstępnych i instruktażu stanowiskowego, brak udokumentowanej oceny ryzyka zawodowego, nie wyposażanie pracowników w środki ochrony indywidualnej, a także brak zabezpieczenia (szczególnie wykopów) oraz oznakowania strefy i miejsca niebezpiecznego.

Zwraca uwagę także fakt, że 16% kontrolowanej przez PIP populacji pracowników budownictwa nie posiadało stosownych badań lekarskich.

Całokształt powyższych danych świadczy o niskim poziomie kultury bezpieczeństwa w budownictwie oraz nieskuteczności bezpośredniego nadzoru i kontroli stanu bhp w tym sektorze.

Istotnym czynnikiem mającym pośrednio wpływ na zły stan BHP w budownictwie jest zjawisko nielegalnego zatrudnienia. Od 1 lipca do 31 grudnia 2007 r. inspektorzy pracy przeprowadzili ponad 2 tys. kontroli w zakładach pracy należących do sekcji budownictwo. Objęto nimi legalność zatrudnienia blisko 14 tys. osób. Kontrole te ujawniły nielegalne zatrudnienie lub nielegalne powierzenie innej pracy zarobkowej w co czwartym skontrolowanym podmiocie.

W 2008 r. przeprowadzono w branży budowlanej blisko 6,6 tys. kontroli, które dotyczyły legalności zatrudnienia przeszło 44 tys. osób. Nielegalne zatrudnienie lub nielegalne powierzenie innej pracy zarobkowej wykazano w co szóstym kontrolowanym podmiocie, tj. w 15,6% zakładów poddanych kontroli. W wyniku tych kontroli ujawniono nielegalną pracę ponad 2 tys. osób.

Wykonywanie prac budowlanych przez osoby zatrudnione nielegalnie, z reguły bez przygotowania zawodowego i wiedzy o zagrożeniach zdrowia i życia przy tych pracach, znacząco wpływa na obniżenie poziomu bezpieczeństwa na budowach. Zjawisko to wymaga pogłębionej analizy i skuteczniejszych działań prewencyjnych.

Równie niekorzystna dla stanu bezpieczeństwa na budowach jest także wielość podmiotów wykonujących prace na placu budowy, co przy nieskutecznej ich koordynacji zwiększa ryzyko wypadków.

Wysoki wskaźnik wypadkowości w budownictwie, w tym ze skutkiem śmiertelnym, w skazuje na konieczność zintensyfikowania działań mających na celu zmianę tej sytuacji.

W związku z powyższym, Rada Ochrony Pracy uważa za niezbędne podjęcie intensywnych działań w celu poprawy istniejącej sytuacji, przede wszystkim przez:

- prowadzenie dalszych intensywnych kontroli stanu bezpieczeństwa na budowach przez uprawnione organy, w tym szczególnie PIP, celem bezwzględnego egzekwowania spełniania wymagań bezpieczeństwa i ochrony zdrowia zatrudnionych;
- promowanie wdrażania systemu zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy na budowach;
- współpraca PIP i ZUS w celu poprawy skuteczności egzekwowania przepisów o zróżnicowanej składce na ubezpieczenie wypadkowe w przedsiębiorstwach budowlanych;
- wprowadzenie skuteczniejszych mechanizmów ograniczenia zjawiska "szarej strefy" w budownictwie;
- przeprowadzenie przez PIP pogłębionej analizy wpływu wielkości podmiotów wykonujących prace w obiekcie budowlanym na stan bezpieczeństwa i higieny pracy osób zatrudnionych;
- wspieranie przez Ministra Infrastruktury, Głównego Inspektora Pracy oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych inicjatyw podejmowania prac badawczych z zakresu kształtowania bezpieczeństwa na budowach przez odpowiednie rozwiązania techniczne i organizacyjne;
- przeprowadzenie szczegółowej oceny sposobu prowadzenia wstępnego instruktażu stanowiskowego;
- zasadnicze zmiany sposobu przekazywania treści i szerszego zakresu kampanii nt. bezpieczeństwa pracy w budownictwie z włączeniem środków masowego przekazu.

W związku ze złożonością problematyki bezpieczeństwa i higieny pracy w budownictwie i wysoce niezadowolającą sytuacją w tej dziedzinie za celowe uznać należy możliwie pilne opracowanie przez Ministerstwo Infrastruktury kompleksowego programu poprawy tej sytuacji.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Ochrony Pracy

Poseł Izabela Katarzyna Mrzygłocka

Warszawa, 17 listopada 2009 r.